

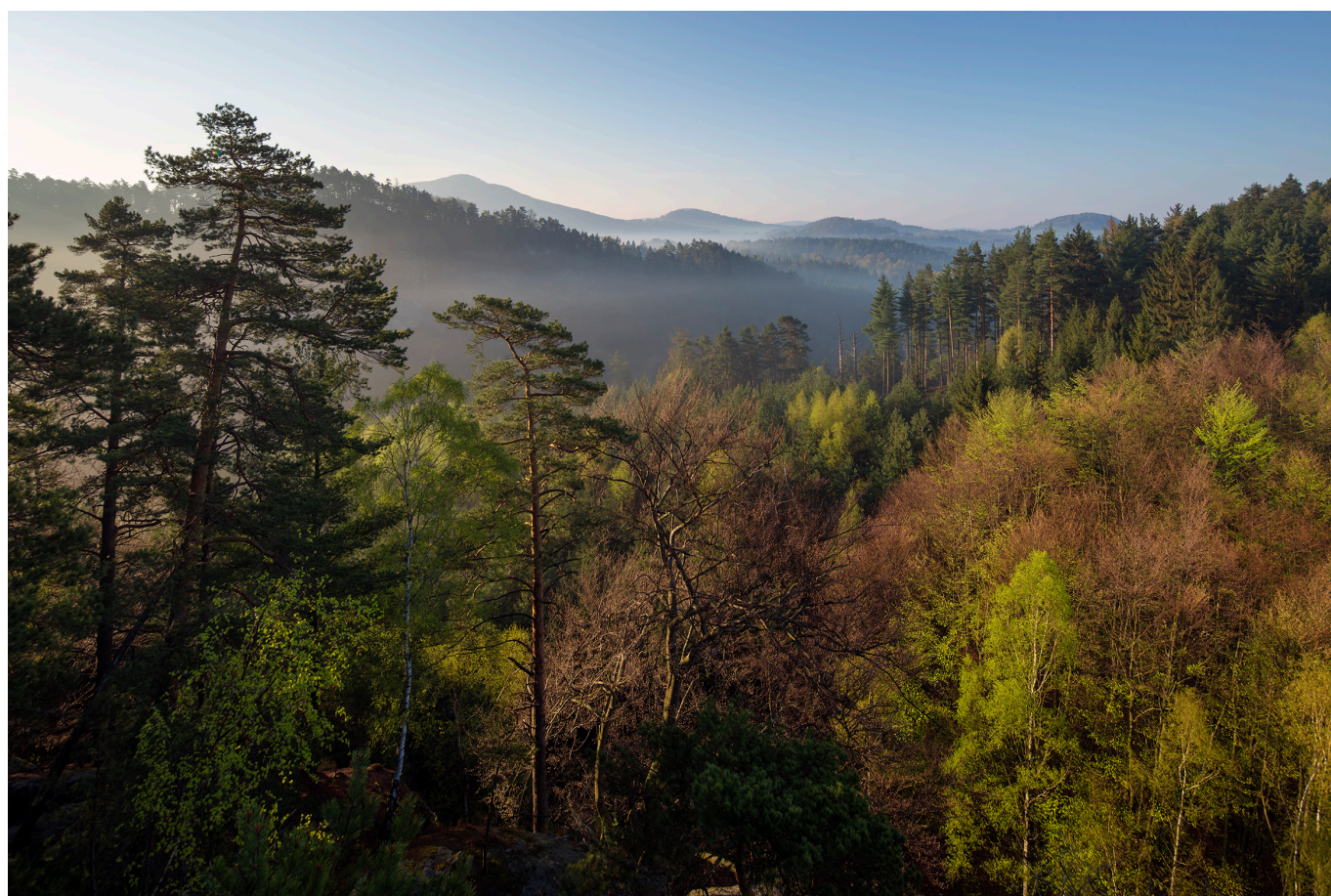

Language Czech

Text

Neodcházejte! Jen se měníme. A našim strojem změny je kůrovec

V Národním parku Česká Šumava v jižní části národního parku nacházíme dva zcela odlišné typy lesa. Jeden je pěstovaný (nebo původně byl), s velmi složeným složením dřeviny, velmi pestrý. Odolává mnoha nepříznivým vlivům, kterým je vystaven. V létě snáší dlouhodobě sucha, v zimě tvrdé mrazy.

Pěstovaný široký smíšený les v Národním parku Česká Šumava. Foto: Václav Sojka

Druhý typ lesa byl v minulosti zakládán lidmi, naposledy ve 20. a 30. letech minulého století po rozsáhlé mniškovské kalamitě, která zdecimovala původně nepěstovaný les. Ve snaze relativně rychle získat dobře zpracovatelné dřívko nechali lesní hospodáři vysázet nově smrkové kultury. Na zdejších vhodných stanovištích však byly smrkoviny v 40. letech našly a začaly na lidské práci.

Nepřivodná smrková les v Národném parku Česká a v carsko. Foto: Václav Sojka

Chtěli jste mne mět podle vlastních představ. Ale já; jsem ve skutečnosti jiný!

Aby **lovák** v lesích mohl **pohodlně** a bez velké námahy **hospodařit**, musely být **stromečky stejného druhu a věku**, co nejrovnější a **pravidelně uspořádané**. Proto pod slovem les chápeme mnohem více lesy kulturní, než ty přirozené.

*Kulturní les - pravidelně uspořádané stromy stejného druhu a stáří, na zemi "čisto".
Foto: Václav Sojka*

Na **přirozené lesy** naopak máme tendenci hledat **skrz prsty**. Mnohdy mluvíme o nepořádku, houštině, **špatné snídávce** pohledy na **odumrající** a dokonce mrtvé **stromy**, tlející dřevo ležící **kádem krádem**. Ale právě to je **skutečná podstata** přirozeného **lesa**. Ještě pestřejší a vlastněm **špatnějším**.

Přirozený les - pestrá mozaika stromů různých druhů a stářích, bohatá podrost, spousta ležících odumřelých dřev. Foto: Richard Nagel

Vychovali jste mne citlivého a náchylného k nemocem. A pak se museli dlouhé roky bít, ať se přijde "on"

Samostatnou kapitolou (nejen) v Národném parku Šumavském a v carsko jsou již zmíněné **smrkové monokultury**. Smrk je dřevinou, která vyhovuje chladu a deštivému počasí, proto jej přirozeně **nacházíme** především **v horách**. Přesto **se lidé rozhodli** přestavovat jej i na území šumavského a carska, v názkypných nadmořských výškách a na **rychle vysychajícím písčitém podloží**.

Smrky pÅi nedostatku vody rychle ztrÃ¡cejÃ¡ obranyschopnost: Foto: VÃ¡clav Sojka

MÃ¡lkÃ½ talÃ¡ÅovÃ½ koÅenovÃ½ systÃ©m smrkÅ proto v suchÃ½ch obdobÃ½ch **nedosÃ¡hne k vodÃ½**. Stromy se dostÃ¡vajÃ¡ do stresu. A nejen ony. StrachujÃ¡ se i lidÃ©, protoÅe vÃ¡dÃ¡, Åe **oslabenÃ© stromy** jsou vyhledÃ¡vÃ¡ny lÃ½koÅoutem smrkovÃ½m. **ObÃ¡vanÃ½ âkÅovecâ!** PÅi sebemenÅÃ½m nÃ¡znaku jeho pÅÃ¡tomnosti se jej proto lidÃ© snaÅili co nejrychleji z lesa odstranit.

Usychající smrková 1/2 les je pro láskořouta snadnou kořistí. Foto: Václav Sojka

Pak jste pochopili a snažili se mne změnit. Abych byl silnější a zůstal zeleným...

Kulturní smrčiny dávaly od samého vzniku národního parku **starost** i jeho **lesníkům**. Vytvořili **plán**, jak je **postupně přeměňovat** na lesy, které budou **přirozenější**. **Nástrojem** ochrany přirody se staly **motorové pily** a **harvestory**. Cílem bylo pustit do lesa **větší množství světla**, aby se mohly vyvíjet přirozenější dřeviny v jeho **niších** částech. A **udržet** tak les **v zeleném stavu** co nejdéle.

Přeměna smrkových monokultur v národním parku za pomoci harvestoru. Foto: Václav Sojka

V ideálním případě by se v národních parcích nemělo téměř vůbec kácet, ale ve smrkových monokulturách českého a válcarska se věci měly jinak. Smrčiny díky tomu řádně a u jejich paty se začal rozvíjet **zárdek nového lesa**. Je třeba přiznat, že **veřejnost** vnámala lesnické zřehy spojené s přeměnou lesů **s nedvěrou**. Ochrana přírody a těžká stroje? To nejde moc dohromady.

Nová½ les vyrá½stajÁc½ ve stÁnu dospÁ½lÁ½ch stromÁ½: Foto: VÁ½clav Sojka

Ale sucho a teplo vÁ½s pÁ½edbÁ½hlo. A á½½oná½½ pÁ½iÁ½el vykonat svÁ½j Á½kol...

Do roku **2017** se smrÁ½iny **daÁ½ilo pÁ½emÁ½Á½ovat** pomÁ½rnÁ½ dobÁ½e, za sedmnÁ½ct let existence ná½rodnÁ½ho parku sprÁ½iva **pÁ½etvoÁ½ila zhruba Á½tvrtinu** z nich (a za stejnou dobu nevysadila jedinÁ½ smrk). Ale v roce **2018** se Á½plnÁ½ **zmÁ½nily podmÁ½nky**. V lÁ½tÁ½ nastalo **dlouhodobÁ½ sucho**. TakovÁ½, Á½¾e vyschly i ná½kterÁ½ potoky. Tomu navÁ½c pÁ½edchÁ½zely **dvÁ½ vichÁ½ice** á½½ Herwart na podzim 2017 a Friederike na jaÁ½e 2018.

Vyschlá© koryto Brtnická©ho potoka v Náirodnám parku Áeská© Á vÁ½carsko - následek extrémná©ho sucha v roce 2018. Foto: VÁ½clav Sojka

PÁesto, Á¾e se podaÁilo **smrky poÁkozená© vichÁicemi** ze zÁsahovÁ½ch zÁ³n náirodná©ho parku **odstranit**, vznikly v lesÁch **podmÁnky**, která© **lÁ½koÁ¾routu** smrkovÁ©mu **vyhovujÁ.** Ten pak postupná© napadal dalÁ½ smrky oslabená© dlouho trvajÁcám suchem a vysoká½mi letnámi teplotami.

Smrková monokultura jsou náchylná na poškození silnějším větrem (následky jedné z vichřic, která se v letech 2017 a 2019 prohnaly národním parkem). Foto: Václav Sojka

Bojovali jste o máj. Ale pánův roda byla na druhé jeho straně

Správcí národního parku stáje **nezručeli naději**, že se podmínky změní a že tedy je **smysluplné** snažit se rychle **postup** i když rouda smrkového **brzdit**, či dokonce zastavit. Mohlo se **ochladit**, zažít **pršet**. Ale k tomu **nedošlo**...

Oslabené smrčiny začal masivně napadat $I\frac{1}{2}$ ko $\frac{3}{4}$ orout smrkové nebo kůrovec. Foto: Václav Sojka

Kůrovec se začal **lavinovitě šířit** do porostů, které byly oslabené nejvíce. **Snahy brzdit** jeho postup pokácením napadených stromů, jejich odkorněním a odvozem z lesa **vedly ke vzniku rozsáhlých holých ploch** v samotném nitru národního parku.

Snaha zastavit lavinovitě šířící se kůrovce v zářehových územích národního parku vedla ke vzniku rozsáhlých holin. Foto: Václav Sojka

A pak jste pochopili, že potřebuji jen vaši dávku. Umám si pomoci sám...

Standardní metody boje proti kůrovci v klimaticky extrémně roce 2018 **nevedly k** očekávanému **výsledku**. Pokud by se na půstupu nic nezměnilo a sucho pokračovalo, **vznikaly by další a další holé plochy**, na kterých by obnovu lesa ztěžovaly extrémně stanovištní podmínky. V létě horko a sucho, v zimě mráz.

Jedny z nejnovejších holin vznikly v Pravčickém a Āerném dole. Foto: Václav Sojka

Přítom les u¾ nákolikrát i přamo v národném parku ukázal, jak rychle se dokáže obnovit sám. Těba po požáru u Jetřichovic v roce 2006. Stojác uschlé smrky (v Jetřichovicích to byly borovice) př obnově mohou stěle bžt k užitku. Poskytnou cenné stě, zabrěná vysuřověná a přehřvěná přdy a bžhem postupněho rozkladu dodajě přdě i živiny.

Zdělňlivě mrtvě les - ve stěnu odumělých stromů - však bujě pěkřvapivě bohatě život. Foto: Věclav Sojka

V podrostu díky stěnu a živěm z odumělých stromů vznikě prostor pro byliny i dřeviny. Semena v pěkřdě na jaěe vzkliěě a během krětkě doby se podrost zazeleně. A v neposledně řadě je tu ěasto i stědně patro lesa, dosud malě stromy, kterě rostly kvěli znaěně měěe zastěněně pomalu, nyně dostěvajě nově impuls pro svěj věvoj.

I suchém les se brzy opět zazelená. Foto: Václav Sojka

Budu zas zdravě a silně. Právě se nadechuji k novému rástku...

Nový les povstane **velmi rychle**. Jeho tvář bude výrazně jiná, a stejně jej jiná cesta, než současná kulturní smrčiny. Na počátku pěstev takzvaná **pionérská dřevina**. Běže, jeřáb a borovice. Postupně **se přidají další**, mezi nimi buky, duby, habry. Někdy je třeba s **drobnou lidskou pomocí**, jako tomu bývalo v pádách **jedliček lokorůch**.

Březy rychle obsadí místo uvolněné odumřelými smrkovými lesem. Foto: Václav Sojka

Jistě se můžeme zaměřit na zánik současných smrčín. Právě tak však můžeme být **svědky zrodu lesa** nového, zdravého a divokého. Takového lesa, které může být životnějším prostorem pestřejším mnohdy druhů a které současně slouží jako místo, na kterém se můžeme těžit ze sledované chodu přírodních procesů.

Přirození se vyvíjející les je plný života. Foto: Václav Sojka

Nemějte mu to za zlé. Plněte okolí, které mu přiroda dala!

Leskořout smrkovec. Když rovec. Poměrně malý brouk, jehož jméno skloňujeme snad ve všech pádech. Brouk, jehož se často bojíme, z něj máme **respekt**. Máme jej vinit z toho, že hubá naše smrkové lesy?

Typická podkorní porážka dřeva smrkového. Foto: Václav Sojka

Â

- 5064 zobrazená

Sekce webu

[Přehled](#)

Source URL: <https://www.npcs.cz/kurovec-lesy-narodniho-parku>